

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34373
Nom	Bases històriques, epistemològiques i ètiques de la disciplina infermera
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2024 - 2025

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1200 - Grau Infermeria	Facultat d'Infermeria i Podologia	2	Primer quadrimestre
1213 - Grau en Infermeria (Ontinyent)	Facultat d'Infermeria i Podologia	2	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1200 - Grau Infermeria	14 - Fonaments d'infermeria	Obligatòria
1213 - Grau en Infermeria (Ontinyent)	14 - Fonaments d'infermeria	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
CAMAÑO PUIG, RAMON	125 - Infermeria

RESUM

Els continguts de l'assignatura permeten a l'alumnat conèixer quines són les bases professionals i disciplinars de la infermeria i li ajudaran a comprendre i treballar els continguts d'altres matèries de la titulació, especialment aquelles que s'inclouen en el mòdul *Ciències de la Infermeria*. És per això que ha de considerar-se la complementarietat que se produeix entre totes i cadascuna de les matèries que formen part d'aquest mòdul.

Cap destacar que aquesta assignatura té continuïtat o es complementa amb l'assignatura *Bases Metodològiques de les Cures d'Infermeria*.

El contingut de l'assignatura permet identificar i analitzar les bases històriques, epistemològiques i ètiques de les cures d'infermeria. A grans trets podem dir que en l'assignatura es tractarà:

- L'acció de "cuidar" i la seva evolució al llarg de la història, tenint en compte el desenvolupament de les societats; els moments històrics que han marcat el desenvolupament professional de l'acció de cuidar i la influència del gènere en aquest desenvolupament.
- Les diferents teories del coneixement que han marcat el desenvolupament científic i la seva influència sobre el creixement de la disciplina infermera.
- La consideració de l'activitat de cuidar com una forma de comportament pràctic moral que exigeix compromís i responsabilitat en el desenvolupament de les cures per part dels infermers i les infermeres.

L'anàlisi d'aquests continguts permetran a l'alumnat obtenir una visió de l'activitat infermera des de l'una doble perspectiva: la perspectiva disciplinària i la perspectiva professional de l'activitat de tenir cura.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

La ubicació de l'assignatura en el segon any de la titulació respon, entre d'altres, a la conveniència de que l'alumnat disposi dels coneixements de les matèries que formen part del Mòdul de Formació Bàsica i de l'assignatura Organització de l'estudi. Eines i tècniques d'informació i documentació.

1200 - Grau Infermeria

- Comprendre les persones, considerant-les des d'una perspectiva holística com a éssers autònoms i independents, actuant sense prejudicis, assegurant el respecte a les seues opinions, creences i valors, garantint el dret a la intimitat, per mitjà de la confidencialitat i el secret professional.
- Promoure i respectar el dret de participació, informació, autonomia i el consentiment informat en la presa de decisions de les persones ateses, d'acord amb la forma en què viuen el procés de salut-malaltia i mort.
- Conèixer i aplicar el codi ètic i deontològic de la infermeria espanyola, i comprendre les implicacions ètiques de la salut en un context mundial en transformació.
- Conèixer i aplicar els fonaments i principis teòrics i metodològics de la infermeria, per a la promoció i protecció de la salut, la prevenció de la malaltia i l'atenció integral de les persones, amb la finalitat de millorar la qualitat de vida de la població.

- Reconèixer els elements essencials de la pràctica professional en els àmbits de la persona, la família i la comunitat.
- Basar les intervencions de la infermeria en l'evidència científica i en els mitjans disponibles.
- Protegir la salut i el benestar de les persones, família i grups atesos, i garantir una atenció integral.
- Conèixer i aplicar tècniques i instruments de comunicació des d'una perspectiva no sexista, tant en la relació interpersonal com en les dinàmiques de grup.
- Conèixer i utilitzar els diferents sistemes d'informació sanitària.
- Identificar els determinants de la salut, tant biològics com demogràfics, ambientals, socials, econòmics, culturals, psicològics i de gènere, analitzar la seua influència en les condicions de vida i treball de la població i la seua repercussió en el procés de salut-malaltia.
- Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica, biomèdica i sanitària, per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i epidemiològica.
- Aplicar les tecnologies de la informació i de la comunicació en les activitats clíniques, terapèutiques, preventives, de promoció de la salut i d'investigació.
- Tenir en l'activitat professional un punt de vista crític, creatiu, constructiu i orientat a la investigació en salut.
- Aplicar les tecnologies i sistemes d'informació i comunicació de les cures de salut.
- Identificar, integrar i relacionar el concepte de salut i les cures, des d'una perspectiva històrica, per comprendre l'evolució de la cura d'infermeria.
- Comprendre des d'una perspectiva ontològica i epistemològica l'evolució dels conceptes centrals que configuren la disciplina infermera, així com els models teòrics més rellevants, aplicant la metodologia científica en el procés de cuidar i desenvolupant els plans de cures corresponents.
- Aplicar el procés d'infermeria per proporcionar i garantir el benestar, la qualitat i seguretat a les persones ateses.
- Conèixer i aplicar els principis que sustenten les cures integrals d'infermeria.
- Treball fi de grau. Matèria transversal el treball de la qual es realitzarà associat a diferents matèries.

L'alumnat serà capaç de:

1. Distinguir les diferents etapes en l'evolució de la infermeria professional analitzant els fets més rellevants i la seua significació sobre la configuració actual de la infermeria professional.
2. Analitzar críticament els trets més importants de la història de la infermeria.
3. Identificar els antecedents socials dels professionals d'infermeria.
4. Contribuir amb la investigació de noves fonts històriques que permeten aprofundir en el coneixement de l'evolució social de les infermeres.

5. Analitzar a través de la història el rol professional.
6. Criticar les situacions que s'han plantejat i segueixen plantejant-se actualment a nivell de relacions soci-professionals.
7. Analitzar la influència que té l'evolució social, econòmica i cultural del medi sobre l'activitat desenvolupada per les infermeres.
8. Descriure la realitat actual de la Infermeria.
9. Identificar les ideologies que han tingut repercussió en l'evolució social de la Infermeria al llarg de la història.
10. Identificar i definir els elements que conformen el metaparadigma infermer.
11. Analitzar críticament els conceptes de salut, cuidar, ésser humà i entorn, tenint en compte les variables històriques i socials.
12. Descriure i comentar críticament els models i/o teories de referència.
13. Explicar la relació entre els diferents conceptes del *metaparadigma* infermer dintre de cadascun dels paradigmes de la disciplina infermera.
14. Explicar la repercussió de les diferents teories i models d'infermeria en el mètode sistemàtic i d'organització de treball en la pràctica de la infermeria actual.
15. Identificar la dimensió ètica de les cures d'infermeria.
16. Definir l'ètica infermera com una ètica aplicada, relacionada amb la bioètica i desenvolupada sota el paradigma autonòmic.
17. Identificar els valors i principis de l'ètica professional infermera.
18. Identificar les obligacions morals recollides en els Codis Deontològics de caràcter autonòmic, nacional i internacional: *Respecte a la dignitat humana sense perjudici; Defensa de la intimitat; Acceptació de la responsabilitat pròpia sobre les actuacions.*
19. Analitzar i argumentar críticament les obligacions morals contingudes en els codis.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Història

Anàlisi dels principals esdeveniments històrics que han condicionat el desenvolupament de la professió infermera fins a l'actualitat, tenint en compte els condicionaments socials, culturals i científics.

Tema I-1: Evolució de la Infermeria: context històric i social.

Tema I-2: Història de la ciència i de la Infermeria professional.

Tema I.3: Filosofia i epistemologia de la ciència i de la Infermeria. Infermeria i Ciència: perspectives

teòriques i pràctiques de la construcció de teories d'infermeria.

Tema I.4. Paradigmes i Infermeria.

Tema I.5. Models d'infermeria.

2. Marc Conceptual de la Professi33 Infermera

Anàlisi del marc conceptual de la professi33 infermera: Identificaci33, anàlisi i definici33 dels conceptes.

Tema II-6: Marc conceptual: definici33 i elements. El marc conceptual de les professions sanitàries.

Tema II-7: Definici33 d'infermeria.

Tema II-8: L'Ésser Humà com a element del marc conceptual de la Infermeria.

Tema II-9: Concepte de Salut i Infermeria.

Tema II-10: El context i Infermeria.

3. Bases Epistemol33giques de la Infermeria

Bases epistemol33giques de la Infermeria. Teories i models d'infermeria.

Tema III. 11: L'acci33 de Tenir Cura i tenir cura en Infermeria.

Tema III. 12. La Infermeria com a professi33. Funcions de la Infermeria.

Tema III. 13. L'acci33 de Tenir Cura com una forma comportament pràctic moral.

Tema III. 14. Ètica professional infermera.

4. Contingut de pràctiques a l'aula

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	82,00	100
Pràctiques en aula	6,00	100
Tutories reglades	2,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	2,00	0
Elaboració de treballs en grup	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	2,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	4,00	0
Preparació de classes de teoria	10,00	0
Resolució de qüestionaris on-line	2,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Tipus de classe teòrica: exposició magistral oberta al debat i lectures recomanades, alternant amb resolucions de casos i problemes, i altres tipus d'activitats que contribuiran a l'adquisició dels coneixements necessaris en l'assignatura i per a l'adquisició de competències.

Tipus de classe pràctica: treball individual i/o en grup. Activitats a realitzar: dossier de premsa; elaboració de mapes conceptuals, etc. L'alumnat presentarà el resultat de les activitats realitzades de manera oral i/o escrita.

Tutoria guiada: resolució de dubtes i aclariment de coneixements de la matèria, per mitjà del sistema de tutories electròniques de la universitat (ús de correu-electrònic).

Utilització de l'aula virtual: els materials que serviran per a guiar l'exposició de les classes i una part dels materials recomanats quedaran a disposició de l'alumnat en aula virtual. També s'obriran fòrums de debat.

AVALUACIÓ

Per avaluar l'assignatura es tindrà en compte:

1. Avaluació de la modalitat T.

Al llarg de les 14 setmanes del curs, es procedirà en base a les dificultats, complexitat o necessitats expressades d'alguns dels conceptes, o si escau, la facilitat de transmissió mitjançant la utilització d'imatges, a la projecció de determinats vídeos de curta durada, entre 5-10' màxim, i/o la realització de lectures específiques sobre determinats continguts. Posteriorment, es respondrà el qüestionari ad hoc creat a l'Aula Virtual de manera específica per a cadascun dels vídeos i/o lectures. El qüestionari constarà de 3 preguntes amb un valor de 0,1 punts cadascuna. Això conformarà a final de curs, prèvia la visualització dels vídeos (10) i la corresponent resposta a tots els qüestionaris una puntuació total de 3.0 punts de la qualificació final (30%). Així mateix, aquesta activitat serà un comprovant d'assistència que mitjançant la resposta als qüestionaris proporcioni una avaluació continuada, una idea sobre l'obtenció de competències per part de l'alumne. Una prova de tipus test individual, mitjançant Aula Virtual consistirà en un qüestionari de tres preguntes, tipus test, amb 4 opcions de resposta múltiple, de les quals només 1 serà la correcta. No es procedirà a la penalització de respostes incorrectes.

A més, es realitzarà un examen escrit (50% de la qualificació final), responent quatre preguntes obertes, de resposta lliure, en base als continguts de l'assignatura. Cadascuna s'avaluarà sobre 1,25 punts, constituint la resposta correcta, de totes les preguntes, una qualificació de 5,0 punts. Opcionalment, l'examen podrà ser oral en cas de sol·licitar-ho l'alumne/a o a consideració del professorat, atenent les circumstàncies de l'alumne/a.

Adicionalment, es duran a terme diferents activitats a l'Aula, entre elles la realització de Mind maps sobre alguns dels conceptes principals, Phillips 6-6 activity, Aquarium or Fishbowl activity o Four corners activity, etc. Algunes d'aquestes activitats es poden repetir amb diferents temes. Els resultats de totes elles seran pujats a l'Aula virtual en la darrera versió realitzada pel grup i redactada, si escau, pel portaveu. Pujant tots i cadascun la part corresponent de manera individual o el resultat de grup. En cas d'inassistència continuada, es podrà reduir la puntuació final de l'assignatura sobre la base de 0,2 punts per activitat no completada.

2. Avaluació de la modalitat P.

Adicionalment, aquesta assignatura té unes pràctiques a desenvolupar de manera obligatòria, per a això es té previst al calendari (tres dies), amb sis hores presencials de temps per a la pràctica. L'avaluació de la modalitat P suposa l'assistència i el treball realitzat a les sessions pràctiques (20% de la qualificació final) constituint el total o parcial de 2.0 punts de la nota final.

En cas de no superar alguna de les avaluacions, la nota que es recollirà a l'acta de l'assignatura serà sempre la més gran de totes elles (sempre que no sigui de 5.0 punts, la màxima nota de l'examen de preguntes obertes, cas en què es utilitzarà la més gran de les restants). En cas de ser la part teòrica la suspesa, la qualificació obtinguda a la part pràctica es conservarà, única i exclusivament, als efectes de la segona convocatòria. Si fos la part pràctica, l'alumne/a hauria de presentar un treball d'acord amb les característiques demanades a primera convocatòria i contingut de la rúbrica per ser avaluat. Tots els treballs seran analitzats mitjançant l'eina disponible a l'Aula Virtual de la Universitat de València URKUND, i no podrà superar, en cap cas, el 10% de similitud amb altres documents. L'avaluació global de l'assignatura es durà a terme sobre les modalitats T i P impartides. Per aprovar l'assignatura és IMPERATIU realitzar i superar, sense excepció, les tres avaluacions dels programes de docència A i B de manera independent (exposats a continuació) i completar totes les activitats.

PROGRAMA DE DOCÈNCIA A. Avaluació de la modalitat T.

Per a l'avaluació de la modalitat T de docència impartida a través del programa A, es realitzarà una prova escrita individual. En el primer cas en relació amb els qüestionaris (preguntes tipus test), preparats per a la majoria dels temes, basats en la visualització de vídeos i/o lectures i el valor percentual dels quals es correspon al 30% de la nota global de l'assignatura. La qualificació màxima que es pot obtenir en aquesta prova és de 3 punts, i és requisit indispensable obtenir una qualificació mínima d'1.5 punts (50% de la qualificació màxima) per superar aquesta part i poder ser avaluada/da del conjunt de l'assignatura. La prova escrita individual consistirà en un qüestionari de 3 preguntes, tipus test, amb 4 opcions de resposta múltiple, de les quals només 1 és la correcta. No hi haurà penalització de respostes incorrectes, cosa que es repetirà en 10 ocasions i sempre en vinculació amb l'emissió del vídeo i/o lectura proposada.

Adicionalment, tal com s'ha explicat, es realitzarà una prova escrita individual, basada en preguntes obertes i el valor percentual de les quals serà del 50%. La qualificació màxima que es pot obtenir en aquesta prova és de 5 punts, i és requisit indispensable obtenir una qualificació mínima de 2,5 punts (50% de la qualificació màxima) per superar aquesta part i poder ser avaluada/o del conjunt de l'assignatura. Aquelles parts no superades, seran objecte de nova avaluació en segona convocatòria, amb proves semblants a les descrites en paràgrafs anteriors: La prova escrita individual consistirà en un qüestionari de 30 preguntes, tipus «test», amb 4 opcions de resposta múltiple, de les quals sols 1 és la correcta. No hi haurà penalització de respostes incorrectes. Adicionalment, tal i com s'ha explicat es procedirà a la realització d'un examen escrit (50% de la qualificació final), responent a quatre preguntes obertes, de resposta lliure, en base als continguts de l'assignatura.

PROGRAMA DE DOCÈNCIA B. Avaluació de la modalitat P. El programa de docència pràctica es desenvoluparà al llarg de 3 sessions de 2h (6h en total) i conclourà amb l'elaboració d'un document de treball confeccionat per l'alumne establert a l'inici de les sessions «P». El valor percentual de la modalitat P correspon al 20% de la nota global de l'assignatura (2 punts). Per superar aquest apartat, l'alumne/a haurà d'assistir **OBLIGATÒRIAMENT** de manera presencial a les sessions de treball grupal, així com demostrar que és autor/a del dossier de treball que serà lliurat al final de les sessions "P".

L'alumne/a haurà d'obtenir una qualificació mínima d'1 punt sobre 2 punts (valor màxim ponderat en aquest apartat) per superar aquesta part i poder ser avaluat/da del conjunt de l'assignatura. La qualificació del dossier del treball grupal al programa B es durà a terme mitjançant una rúbrica adaptada als resultats d'aprenentatge de l'assignatura (estarà disponible a l'aula Virtual); a través duna tècnica d'avaluació entre l'alumnat que garanteixi la distribució aleatoritzada i anònima d'autoria (avaluació per parells).

Posteriorment, cada qualificació serà supervisada pel professorat responsable de grup, i podrà modificar amb major o menor puntuació segons el criteri pedagògic docent.

REFERÈNCIES

Bàsiques

1. Alligood, M; Marriner Tomey, A (2011). Modelos y Teorías de Enfermería. Madrid: Elsevier. 7a ed.
2. Benavent Garcés, M^a; Ferrer Ferrándis, E; Francisco del Rey, C. (2010). Fundamentos de Enfermería. Madrid: DAE. 2a ed.
3. Domínguez Alcón, C. (2017). Evolución del cuidado y profesión enfermera. Barcelona: Ediciones San Juan de Deu Campus Docent. 1ª Edición.
4. Donahue, MP. (1988). Historia de la Enfermería. Madrid: Harcourt Brace
5. Garcia Martín-Caro, C. (2001). Historia de la Enfermería: evolución histórica del cuidado enfermero.

Madrid: Harcourt

6. Germán Bes, C. (2013). La revolución de las batas blancas. Zaragoza: Prensas de la Universidad de Zaragoza
7. Hernández-Conesa, JM; Moral de Calatrava, P; Esteban-Albert, M. (2003). Fundamentos de la Enfermería: Teoría y Método. Madrid: McGraw-Hill Interamericana. 2a ed.
8. Medina Castellano, CD. (2010). Ética y Legislación. Madrid: DAE. 2a ed.
9. Santainés-Borredá, Elena (2019). Florence Nightingale en la obra de Federico Rubio. Granada: Fundación Index.
10. Siles González, J. (2009). Historia de la Enfermería. Alicante: Aguaclara

Complementàries

- 1. Collière, MF. (1997). Promover la vida: De la práctica de las mujeres cuidadores a los cuidados de e McGraw-Hill Interamericana.
2. Camaño Puig, R. (2005). Professionalisation of nursing in England and Spain: A comparative study. Vant J u l k a i s u t A 5 6 . D i s p o n i b l e https://www.researchgate.net/publication/33774488_Professionalisation_of_Nursing_in_England_and_Spain_A_
3. Dominguez Alcón, C. (1986). Los Cuidados y la Profesión de Enfermería en España. Madrid: Pirámide.
4. Ehrenreich, B. (1988). Brujas, comadrones y enfermeras. Historia de las sanadoras; Dolencias y tras- tornos. enfermedad. Barcelona: La Sal.
5. Faus, F. y Santainés, E. (2013). Búsquedas bibliográficas en bases de datos : primeros pasos en investigaci salud. Barcelona: Elsevier.
6. Gracia, D. (2007). Fundamentos de Bioética. Madrid: Triacastela. 2a ed.
7. Kozier, B; Erb, G; Berman, A; Snyder, S (2005). Fundamentos de Enfermería. Concepto, proceso McGraw-Hill Interamericana. 7a ed.
8. Nightingale, F (1990). Notas de Enfermería. Qué es y qué no es. Barcelona: Salvat.
9. Potter, PA; Perry, AG. (2002). Fundamentos de Enfermería. Madrid: Harcourt. 5a ed.